

Arnalda Dobrić

Korekcija izgovora na početnim razinama učenja hrvatskoga jezika

Ivančica Banković-Mandić. 2023. *Priručnik za korekciju izgovora i početno učenje hrvatskoga jezika*. Zagreb: FF press.

Priručnik za korekciju izgovora i početno učenje hrvatskoga jezika autorice dr. sc. Ivančice Banković-Mandić po mnogočemu je uradak drugačiji od ostalih dosad objavljenih radova s područja usvajanja jezika i izgovora. Krenuvši od korica knjige, tek je istančanom oku vidljivo da i sama naslovnica donosi posebnu osobnu notu iznimno važnu autorici. Uz dijelove slagalice koje tvore jedinstvenu i zrcaljenu sliku rada na dvama jezicima, na naslovnici je vidljiva fotografija jedne od najpoznatijih zagrebačkih građevina, crkve sv. Marka, elementa dominantno vezanog uz hrvatsku kulturu, dok se u pozadini, nešto manje istaknut, vidi jedan od likova iz bajke *Snjeguljica i sedam patuljaka*.

Tijekom dugogodišnjega rada u poučavanju inojezičnoga hrvatskog autorica svoj pristup radu, vidljiv kroz različite elemente u ovoj knjizi, temelji na upoznavanju stranih govornika s elementima kulture u koju počinju uranjati tražeći istodobno ono što je velikom broju ljudi koji uče jezik poznato, a to je bajka. U istoj je težnji autorica odabrala paralelni dvojezični hrvatsko-engleski pristup imajući u vidu raširenost engleskoga jezika kao *linguae francae*.

Odabir bajke kao međujezične i interkulturene veze zanimljiv je upravo zato jer se tijekom rada s polaznicima različitih materinskih jezika pokazuje da su iste klasične bajke prevedene na svim kontinentima te je uočen malen broj polaznika tečajeva jezika koji ne poznaju bajke poput *Crvenkapice*, *Pepeljuge*, *Trnoružice*, *Snjeguljice* i *sedam patuljaka* itd. Tražeći zajedničku polazišnu točku i ono što je učenicima blisko, možda i nesvjesno, autorica poseže za jednim od principa rada na jeziku po verbotonalnoj metodi – krenuti od poznatog i onoga što je učeniku blisko.

Knjiga se temelji na prilagođenom i pojednostavljenom tekstu bajke *Snjeguljica i sedam patuljaka* koja je, kao i svaka vježba u pojedinom dijelu knjige vezanim uz određeni cilj, popraćena audiosnimkom. U svojoj prilagodbi autorica ne zanemaruje one najpoznatije elemente, stoga je neizostavan dio možda i najpoznatija rečenica u cijeloj bajci „Ogledalo, ogledalce moje, najljepši na svijetu, tko je?“. Upravo tekstom bajke počinje ovo jezično i govorno putovanje.

Nakon početnog teksta, zahvala te uvodnog poglavlja autorica se kroz sedam cjelina bavi: *Izgovornim cjelinama*, *Glasovima*, *Naglascima*, *Asimilacijama – ispadanjem glasova*, *Asimilacijama po zvučnosti*, *Asimilacijama po mjestu tvorbe* te *Intonacijama i pravopisnim znakovima*.

Vrijedni su prilozi knjizi i maleni rječnik leksema korištenih u pojednostavljenom tekstu bajke o *Snjeguljici*, rješenja koja se odnose na zadatke osmišljene za sedam obrađenih cjelina te prijevod pojednostavljenog teksta na 18 jezika od koji je zanimljivo navesti albanski, mađarski, kineski itd. Priručnik završava popisom literature.

Prvi je dio priručnika posvećen temeljnom razumijevanju izgovornih cjelina kao temelju dobrog ostvarenja ritmičko-intonativnih obrazaca svojstvenih hrvatskome govoru. Vježbe predložene za ovu jedinicu temelje se na slušanju te na grafičkom obilježavanju pauza na optimalnim mjestima u rečenici.

Druga je cjelina posvećena glasovnome inventaru hrvatskog jezika te je uz prikaz i objašnjenje vokalskog sustava iz relevantne literature (*Handbook of the International Phonetic Association*) prikazan i vokalski prostor hrvatskih vokala koji je u svojim ranijim radovima definirala autorica priručnika. Uz snimljene govorne primjere autorica daje upute za ponavljanje istih primjera kako bi se ovim ponavljanjem ostvario zadani cilj. U nastavku ovog dijela priručnika pozornost je usmjerena na glasove koji, prema autoričinu dugogodišnjem iskustvu, predstavljaju najteže stepenice k usvajanju dobrog izgovora. Rad na svakom od glasnika polazi od slušanja, zatim slijedi uputa za izgovor, a na kraju se glasovi vezuju uz svoje grafičke inačice. U svom pristupu autorica koristi sve poznate i dostupne metode (artikulacijsku, metodu fonoloških opozicija, verbotonalnu metodu itd.) za koje iz teorijskog znanja i praktičnog rada smatra najuspješnijim smjernicama za rad na usvajanju ili poboljšanju izgovora pojedinih glasnika.

Usvajanju naglasaka posvećen je manji dvojezični teorijski uvod, a najveći je dio ove cjeline ponovno posvećen praktičnome radu. Osim uvježbavanja naglasaka, u dâne su kratke, ali iznimno jezgrovite upute o promjeni naglasaka u različitim gramatičkim oblicima istog ishodišta.

U četvrtome dijelu autorica daje kratko objašnjenje o izgovoru dvostrukog konsonanta u različitim glasovnim kontekstima a svako je od tih potpoglavlja, kao i onih posvećenih primjerice glasovima /d/ i /t/, oprimgjerenom vježbama slušanja.

U dijelu posvećenom asimilacijama po zvučnosti autorica slijedi isti princip rada, slijedeći nît primarnog teksta, prilagođene i pojednostavljene bajke *Snjeguljica i sedam patuljaka*, dok će u idućoj cjelini, šestoj po redu, uvesti i pojednostavljeni tekst priče *Djed i repa*. Ovakav iskorak rezultat je nedovoljnog jezičnog materijala koji bi na temelju primarno odabranog teksta dao mogućnost varijacije vježbi i primjera, stoga su i sami primjeri utemeljeni i na nekim vrlo uobičajenim situacijama. I ovo poglavlja autorica zatvara uvježbavanjem veze između slušanja, govora i pisma.

Priručnik u svom temeljnom dijelu završava sedmom jedinicom koja se bavi intonacijskim obrascima i pravopisnim znakovima. Kratkim, za ovo izdanje standardno dvojezičnim objašnjenjem autorica uvodi čitatelje u suprasegmentalnu razinu govora i njegovu grafičku sliku u zrcalu. Uvježbavanjem osnovnih intonacijskih obrazaca autorica zatvara zadnju cjelinu ovog priručnika.

Pri pisanju priručnika je vidljivo da je na temelju svakodnevnog rada u nastavi inojezičnog hrvatskog autorica imala u vidu ne samo različit stupanj poznavanja hrvatskog jezika nego i različito poznavanje metajezika struke. Priručnik ukratko donosi najrelevantnije činjenice uz pojedinu jedinicu prilagođavajući se time velikom rasponu razine i vrste obrazovanja širokog spektra odraslih učenika, ali istodobno otvarajući vrata onim znatiželjnicima kojima je put u jezik i kroz jezik ljubav i strast.

Kroz snimljene primjere autorica donosi manje zastupljenu komponentu u različitim izdanjima posvećenim usvajanju fonologije jezika s primarnim ciljem da se govor neizvornog govornika što više približi izvorniku kroz vođeno slušanje i usmjereno ponavljanje. Priručnik tako podsjeća nastavnika na beskrajne mogućnosti varijacije zadataka tijekom nastave, a učeniku otvara vrata samostalnog rada na govoru potičući ga na otkrivanje finesa u izgovoru. Upravo ovakav pristup čini ovaj priručnik izvorom koji valja preporučiti svim zainteresiranim korisnicima.